

Ραδιοφωνική έκπομπή διά
τὴν 17 Μαΐου 1970
καὶ ὥραν: 22.30 - 23.00

τὴν ἔκπομπὴν παρουσιάζουν ὁ ΚΩΣΤΑΣ ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ καὶ ὁ ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ. Τραγουδοῦν ἡ ΚΛΕΙΩ Δ Ε Ν Α Ρ Δ Ο Υ.

662

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τί τὰ θέλεις ἀγαπητέ μου Γιάγιο, στήν περασμένη μας συνάντησι μιλούσαμε γιά τὰ λουλούδια τῆς παλιᾶς Ἀθήνας καί τίς περιπέτειες τῶν πρώτων ὑπαιθρίων ἀνθοπωλῶν... καί νομίζω ὅτι καί ἀπόψε θά κουβεντιάσωμε πάλι γιά λουλούδια.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Δέν εἶναι καί ἄσχημη μιά τέτοια συζήτησις. Ἄλλως τε βρισκόμαστε μέσα στόν Μαῖο καί τὰ λουλούδια βρίσκονται στήν ἐπικαιρότητα τους. Μήν ξεχνᾶς ὅτι αὐτήν τὴν ἐποχὴ, ἔχομε καί τὴν ἐκθεσι τῶν ἀνθέων στήν Κηφισιά...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ὅπως κάθε χρόνο. Ἡ ἐκθεσις τῶν λουλουδιῶν στό Ἄλσος τῆς Κηφισιάς, ἔχει γίνει πιά ἐτησία ἐκδήλωσις μέ μεγάλο ἐνδιαφέρον. Ὅμως σέ χρόνια παλαιότερα, πολύ παλαιότερα...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μή μου πῆς ὅτι στήν παλιὰ Ἀθήνα γινότανε ἐκθεσις ἀνθέων...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δέν γινότανε τακτικά καί συχνά, μά ἔχομε ντοπουμέντα γιά μιά μιά ἱστορική τέτοια ἐκδήλωσις πού ἔγινε ἐδῶ καί ἐνενηντα σχεδόν χρόνια...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ἐνενηντα σχεδόν χρόνια ; Δηλαδή πότε ἀκριβῶς ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Στά 1883. Ἀκριβῶς ἑγδόντα ἐπτὰ χρόνια πρίν. Λοιπόν στά 1883 γίνεται μιά ἐκθεσις ἀνθέων στόν Παρνασό.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ὑπῆρχε τότε ὁ σύλλογος Παρνασός ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἡ αἴθουσα τοῦ Παρνασοῦ, ἦτανε τότε ἡ μόνη αἴθουσα στήν Ἀθήνα γιά ἐκθέσεις, συναυλίες καί φιλανθρωπικές ἀγορές.

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ 'Ανυπομονῶ νά μάθω γιά τήν ἔκθεσι τῶν λουλούδιῶν πού θά εἶ-
ναι ἀσφαλῶς ἡ πρώτη ἔκθεσις ἀνθέων στήν 'Αθήνα...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα. Λοιπόν ὁ Σύλλογος Παρνασσός εἶχε ἰδρυθεῖ ἀπό τά
1865, ἐδῶ κι' ἑκατόν πέντε χρόνια μέ σκοπό τήν "διά κοινῆς
τῶν μελῶν αὐτοῦ ἐνεργείας, ὠφέλειαν τῶν γραμμάτων καί τεχνῶν
ἐν 'Ελλάδι". "Ἔτσι ἀναγράφεται στό καταστατικό τοῦ Συλλόγου.
Σκέφου Γιάννο ὅτι πρώτη ἐνέργεια τοῦ Παρνασσοῦ, ἦτανε ἡ ἰδρυ-
σις νυκτερινῆς Σχολῆς ἀπόρων παιδῶν. Τέλος πάντων, μέσα στίς
πολλαπλές του δραστηριότητες, ὁ σύλλογος Παρνασσός διοργανώ-
νει στά 1883 ἔκθεσι 'ἀνθέων...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Φαντάζομαι τί ἀντίκτυπο θά εἶχε μιὰ τέτοια ἀναγγελία στήν μι-
κρή τότε 'Αθήνα. Θά ἐδημιούργησε σάλο κοινωνικό καί κοσμικό
αὐτή ἡ ἔκθεσις.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πρώτη ἐντύπωσις ἦτανε ἡ παρεξήγησις. Οἱ Ἀθηναῖτες κυρίες παρε-
ξήγησαν τήν ἔκθεσι. 'Ἐνόμιζαν ὅτι σκοπός τῆς ἐκθέσεως τῶν
ἀνθέων ἦτανε νά δείξουν τά καπέλλα τους, πού ὅπως ἤθελε τότε
ἡ μόδα, ἦτανε στολισμένα μέ φεύτικα λουλούδια.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μπράβο. 'Αφοῦ μου λές 1883, ἦτανε τότε τῆς μόδας τά φάθινα
γυναικεῖα καπέλλα τύπου Ν ι ν ί ς, πού ἦτανε ~~καπέλλα~~
κ ω ν ο ε ι ὀ ἡ καί εἶχανε τό μπροστινό μπόρ, τό γεῖσο νά
ποῦμε πολὺ μακρὺ ὅπως σχεδόν τά καπελλίνα Ντιρεκτουάρ. Φυ-
σικά κύριο στόλισμα τοῦ καπέλλο Νινίς, ἦτανε τὰ λουλούδια.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί οἱ Ἀθηναῖτες κομψευόμενες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἐθεώρησαν
ὕποχρέωσί τους νά εμφανισθοῦν στήν ἔκθεσι τῶν ἀνθέων μέ τά
καπέλλα τους φορτωμένα μέ λουλούδια, τριαντάφυλλα, μαργαρί-
τες, παπαροῦνες, μενεξέδες, πανσέδες καί ἄλλα. Αὐτή ἦτανε
ἡ πρώτη παρεξήγησις.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ 'Υπῆρξε καί δεύτερη ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πιὸ βασική ἀνόμη. Οἱ διάφοροι περιβολάρηδες τῶν προαστίων

πού καλλιεργούσαν λουλούδια στά περιβόλια τους - σκέφου ότι πραγματικοί επαγγελματίες άνθρωποι δέν ύπηρ αν ακόμη τότε - δέν ἔστειλαν μόνο τά καλύτερά τους λουλούδια στήν ἔκθεσι τοῦ Παρνασσοῦ...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ἄλλά ; τί ἄλλο ἔστειλαν ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ ~~ἔστειλαν~~ ἔστειλαν καί... λαχανικά !

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Σώπαινε βρέ ἀδελφέ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα καί ἂν θέλῃς νά πεισθῆς διάβασε ἐδῶ ἓνα ντοκουμέντο τῆς ἐποχῆς . Εἶναι ἓνα σημείωμα στό περιοδικό τοῦ 1883 : Ἄσμοδατος.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Γιὰ νά δοῦμε τό σχόλιο τοῦ Ἄσμοδαίου : τί κρεμα νά μήν ὑπάρχη παρά τά ἐκτεθειμένα ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Παρνασσοῦ κολοκυθία καί ὀλίγη ρίγανη, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἂν κανεῖς μᾶς ἡρώτα πῶς μᾶς ἐφάνη ἡ ἔκθεσις, θά ἠδυνάμεθα τουλάχιστον ν'ἀπαντήσωμεν : Κολοκύθια μέ τήν ρίγανη !

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ὅριστε καί δεῦτερο σχόλιο, πάλι ἀπό τόν Ἄσμοδατο .

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ (Διαβάζει) Τό πνεῦμα τῆς ἰσότητος τό ἐπικρατοῦν ἐν Ἑλλάδι μετεδόθη καί εἰς τά φυτά. Ἄμα ^{τῇ ἀναγγελίᾳ} ~~ἐπὶ τῇ ἀναγγελίᾳ~~ τῆς ἐκθέσεως τῶν ἀνθέων, καί αἱ ἀγκινάραι, οἱ ἀσπάραγοι καί αἱ κολοκύνθαι ἐπεζήτησαν θέσιν ἐπιφανῆ ἐν τῇ περικαλλεῖ ἀνθολογία τῶν ποικιλόχρων ρόδων, τῶν γερανίων καί τῶν εὐόσμων πίσων. Αὐτά τά εἶδημα πίσα εἴρεις Δημήτρῃ τί εἶναι ; Τάμοσχομπίζελα πού λέμε σήμερα. Καί συνεχίζει ὁ σχολιογράφος τῆς ἑφημερίδος : Μακαρία ἡ χώρα ἐν τῇ ὁποία τά πάντα ἰσοπεδώθησαν καί ἐν τῇ ὁποία αἱ κολοκύνθαι ἐρίζουσι πρός τά ρόδα καί τὰς καμελίας περί κάλλους, χάριτος, ζωηρότητος, χρωμάτων καί ὀσμῆς.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ὅμως νομίζω ὅτι μπορούμε νά διανόψωμε πιά λίγο τίς ἐντυπώσεις μας ἀπό τήν ἔκθεσι τοῦ 1883 καί νά θυμηθοῦμε κανένα ~~ἔ~~ παλαιό τραγοῦδι. Εἴρεις τί θά ἤθελα νά σοῦ προτείνω : Τό πε-

τιφημο : Ν α ν ο ύ ρ ι σ μ α

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μάλιστα. Είναι ένα ωραιότατο τραγ υδι ενός συνθέτου πού λέγετο Μπάλδης. Οί καντοδόροι της εποχής τό προτιμούσαν . 'Η κλειώ θά μαζ τό θυμίση.

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Τό Ν α ν ο ύ ρ ι σ μ α

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Ας ξαναγυρίσωμε τώρα στήν πρώτη έκθεσι τών άνθέων πού έβινε στήν 'Αθήνα, στα 1883. "Ητανε είπαμε ή εποχή πού επαγγελματίες άνθοπώλες δέν υπήρχανε απόμη στήν πρωτεύουσα. Ποιοί λοιπόν πή- ρανε μέρος σ'αυτήν τήν έκθεσι :

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Οί παραγωγοί. Οί περβολάρηδες από τά περίχωρα. Δυό τρεις ήτανε Μενιδιάτες καί είχανε δίπλα στα λαχανικά τους καί θαλά μερικά πή- λινα κανάτια μέ λουλούδια. Μάλιστα είχε μείνει για πολλά χρόνια στούς παλαιούς άθηναίους ό τρόπος πού διαλαλούσανε μέσα στήν έκθεσι τά προϊόντα τους : "Ανθια, άνθια, άνθια μοσχοβολια - καί δλα τά ζαρζαβατια. "Ενας Κηφισιώτης περβολάρς διαλαλούσε : Πούλουδα - πούλουδε - πούλουδα... ένω ένας άλλος, Κηφισιώτης κι'αυτός έφώναζε : 'Εδω τό λεουδικό - έδω τό λεουδικό ...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Φαντάζομαι ότι ταυτόχρονα θά ώργίαζε ή σχετική λογοτεχνία στίς -έφημερίδες.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οπως δήποτε. 'Ιστορικό έχει μείνει τό ποίημα άγνώστου ποιη- του : Ρόδον μοί έρριφας ω φίλη - καί σέ λατρεύω διά βίου → ωραία κόρη έρωτύλη - εβόσμον άνθος του Μαΐου...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ 'Εγώ πάλι θυμάμαι ένα άλλο : Σάν τό μπουμπουκι τό κλειστό
είσαι καλή παρθένα...
"Ανοιξε πιά τά φύλλα σου
καί δός κι'έμένα έ ν α !

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πρέξι όμως νά ξέρης Γιάγιο, ότι αυτή ή λογοτεχνία τών λου- λουδιών, είχε αρχίσει πολύ παλαιότερα, άφού βρίσκομε στίς παλαιές βιβλιοθήκες, ένα μικρό βιβλιαράκι μέ τίτλο : 'Η γλώσσα

των Ἀνθέων καὶ ἔχει καὶ ὑπότιτλο ἐπεξηγηματικό, ἦτοι : Τρόπος ἐρωτικής συνεννοήσεως διὰ τῶν ἀνθέων.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τό ἔχω κι' ἐγώ ὑπ' ὄψιν μου αὐτό τό λεξικό τῶν λουλουδιῶν θυμῶμαι δέ ὅτι στόν πρόλογό του περιλαμβάνει καί μερικές ὁδηγίες γιά τήν ἐρωτική χρησιμοποίησι τῶν λουλουδιῶν • Λέει λόγου χάριν : " Ἀνθος προσφερόμενον ἀπ' εὐθείας σημαίνει ὅποιον δῆποτε αἶσθημα ἢ ἰδέαν, προσφερόμενον ὁμως ἀνεστραμμένως σημαίνει ὅπως ἀντίθετον ἔννοιαν. Παραδείχματος χάριν : " Ἀνθος βανίλλιας προσφερόμενον ὄρθιον σημαίνει : Σέ ἀγαπῶ. Προσφερόμενον ὁμως ἀνεστραμμένον σημαίνει : Σέ μισῶ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ " Ἔτσι γιά νά διασπεδάσουν οἱ ἀκροατές μας θέλεις νά διαβάσωμε μερικές ἀπό τίς σημασίες τῶν λουλουδιῶν ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Γιατί ὄχι ; Θά εἶναι καί γιά μᾶς διασκεδαστικό. Λέγε λοιπόν.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἀγιόκλημα ἄνθος.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Εἶμαι σταθρός.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἀγιόκλημα κλώνος.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μέ δεσμεύεις.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἀγκυνάρα φύλλον.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ἀγνοεῖς τόν ἔρωτά μου

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἀγκινάρα στέλεχος...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ " Ἐχε πεποίθησιν εἰς τήν ἀφοσίωσίν μου...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πολύ κωμική ὑπόθεσις. Σκέφου Πιάγιο ὅτι γιά νά πῆς σέ μιά κοπέλλα ὅτι πρέπει νά ἔχη πεποίθησι στήν ἀφοσίωσί σου, νά τρέχης νά βρίσκῃς ἓνα ποτσάνι ἀπό ἀγκινάρα καί νά τῆς τό προσφέρῃς...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Παρανάτω ὑπάρχουν πιά κωμικά πράγματα ἀνόμη. Λόγου χάριν, ξέρεις τί σημαίνει ἀνεμώνη ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τό βλέπω ἐδῶ ; Εἶσαι φλύαρη. Καί παρανάτω ἔχει καί τήν ἀντράκλα...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ἀντράκλα ; " Ἄ ναί... σημαίνει : Σέ ἔχασα !

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κατάλαβες δηλαδή ; Για νά πῆς σ ε μιά γυναίκα πώς εἶναι φλύ-
αρη, ἔπρεπε νά κρατᾷς μιά ἀνεμώνη νά τῆς προσφέρῃς. Κι' ἂν ἤ-
τανε ἐποχή πού δέν ἔχει ἀνεμώνες, δέν θά τῆς τό 'λεγες ;
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Οχι ἀσφαλῶς. Κοίταξε ὅμως παραπάνω, ἔχει πιό ἐνδιαφέροντα
πράγματα • Κουφοξυλιά : 'Η εἰκὼν σου εἶναι ἐγνεχαραγμένη εἰς
τὴν καρδίαν μου.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κρῖνος λευκός : Μή πιστεύεις εἰς συκοφαντίας
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Κρῖνος ἐρυθρός. 'Η πρώτη μου ἐρωμένη εἶσαι σύ
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κρῖνος κίτρινος : Δυσπιστῶ εἰς τὸν ἔρωτά σου.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Κρόμμυον : "Οταν σέ ἐνθυμῶμαι ἀναστανάζω.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Σκέψου λοιπόν ὅτι γιὰ νά πῆς εἰς σέ μιά κοπέλλα ὅτι ἀναστε-
νάξεις ὅταν τὴν θυμᾶσαι, θά 'πρεπε νά τῆς προσφέρῃς ἕνα κρομ-
μυδι
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Κι' ἐκεῖνη γι' ἀπάντησι νά σοῦ 'δινε ἕνα ματσάκι μαῖντανό καί
ἕνα μαροῦλι...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Γιατί ; Τί ἐσήμαιναν αὐτά τά δυό ;
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Διάβασε ἐδῶ νά ἴδῃς. 'Ο μαῖντανός ἐσήμαινε : ἀγαπῶ τὰς διασπε-
δάσεις. Καί τό μαροῦλι : 'Αδιαφορῶ.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί τά λοιπά καί τά λοιπά. Δέν ὑπάρχει λόγος νά χάσωμε τὴν
ὄρα μας κουβεντιάζοντας γιὰ τίς ἀφέλειες τῶν ἐρωτευμένων τῆς
παληᾶς 'Αθήνας, πού εἰς τὴν πραγματικότητα δέν εἶναι μόνο τῆς
παληᾶς 'Αθήνας ἀνοησίες καί ἀφέλειες, μά διεθνεῖς ἀφοῦ τό
σχετικὸ βιβλιαράκι εἶναι μεταφρασμένο ἀπὸ τὰ γαλλικά.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Ας ξαναγυρίσωμε λοιπόν στὴν πρώτη ἐκθεσι τῶν ἀνθέων πού ἔγ-
νε στὸν Παρνασσό.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Η ὁποία ἐκθεσις πού ἄνοιξε μέ τόσες ἐλπίδες, τόση τυμπανο-
κρουσία καί τόσα φούμαρα, ἔτελείωσε πολὺ πολὺ ἄσχημα.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Δηλαδή ; Πῶς ἔτελείωσε ἄσχημα ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δέν ἔχεις παρά νά διαβάσης ἕνα μικρό σχόλιο τῆς ἐφημερίδος 'Ασμοδαῖος, τῆς 15 Μαΐου 1883, ~~πρὸς~~ μιά μέρα μετά τὸ κλείσιμο τῆς ἐκδόσεως.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Γιά νά δοῦμε... (Διαβάζει) 'Ετελείωσε καί ἡ πολύκροτος ἐκθε-
σις τῶν ἀνθέων τοῦ Παρνασοῦ. Τό χαρακτηριστικώτερο ^{δὲ} ~~διὰ~~ τῆς
ἐαρινῆς αὐτῆς ἐκδηλώσεως, ἀπὸ τῆς ὁποίας μόνον τό ἔαρ ἔλει-
πεν, ἦτο ἡ διαρπαγή τῶν ἐκθεμάτων ὑπὸ τῶν φιλανθῶν ἐπισκε-
πτῶν, ὅχι μόνον τῆς τελευταίας ἡμέρας, ἀλλά καί τῶν προηγου-
μένων ἡμερῶν, διότι ἕκαστος ἐπισηκέπτης ἐλάμβανε μεθ' ἑαυτοῦ
καί ὀλίγα ἄνθη δι' ἀναμνησιν, ἐνῶ πολλοί προετίμων νά πάρουν
μερικὰ κολοκυθάκια διὰ τηγάνισμα ἢ δυὸ τρία ζεύγη ἀγριναρῶν.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί ἔχομε κι' ἕνα σχετικὸ τετράστιχο γιᾶ τὴν ἴδια ἱστορία.

Τὰ τριαντάφυλλα βεβαίως μοσχομυρίζουνε
μά δέν κρατᾷ τό ἄρωμά τους καί πολύ
μά τὰ κολοκυθάκια πού τὰ τηγανίζουνε
εἶναι μεζές γιὰ μιά διασπένδασι καλή.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ 'Αφοῦ ἐξαντλήσαμε τὴν ἐκθεσι τῶν ἀνθέων τοῦ 1883, ἄς θυμηθοῦ-
με καί μιά παλιὰ καντάδα περίπου ἐκείνης τῆς ἐποχῆς. 'Η κλειά
θά μᾶς τὴν τραγουδήσῃ.

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Δέν τό 'λπιζα... πὼς γι' ἄλλονε
τώρα χτυπᾷ ἡ καρδιά σου...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Γιάγνο μου ἀγαπητέ, μιά καί βρισκόμαστε στό σωτήριο ἔτος
1883, τότε πού ἔγινε αὐτή ἡ ἐκθεσις τῶν ἀνθέων, δέν πρέπει
νάπαρालείψωμε καί ἕνα γεγονός, ὅτι ἕνας γαῖδαρος ἐκείνον
τόν χρόνο, ἀναστάτωσε τὴν 'Αθήνα.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τί καινούργιο εἶναι πάλι αὐτό ; 'Ενας γαῖδαρος ἀναστάτωσε
τὴν 'Αθήνα ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα. Καί ὁ γαῖδαρος αὐτός λεγότανε Ριγολώ.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Εἶχε καί ὄχομα ὁ γαῖδαρος ;

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Αφού σου λέω ότι λεγότανε και Ριγολώ. "Ήτανε γαΐδαρος μέ γαλλική ιθαγένεια και ύπηκοότητα και άνηκε στον γάλλο κύριο Ντερσέν που είχε φθάσει στην 'Αθήνα εκείνη τήν χρονιά του 1883, μέ τό τσίρκο του.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τώρα μπήκα στό νόημα. Καημένε Δημήρη καμιά φορά μιλάς μέ γρίφους και αίνίγματα. Τώρα κατάλαβα. Στά 1883 ήρθε ένα τσίρκο στην 'Αθήνα, ένα ίπποδρόμιο και μέσα στους κλάουν, τούς άκροβάτες, τίς ίππεύτριες που είχε, διέθετε και έναν γαΐδαραιο που θά έκανε διάφορα παιγνίδια. Αυτό δέν είναι ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Αυτό. Μά δέν έκανε απλώς παιγνίδια ο Ριγολώ, ο γαΐδουραιος του τσίρκου. "Ήτανε γαΐδαρος σοφός... έλυνε προβλήματα άρθμητικής, άπαντούσε σέ έρωτήσεις Γεωγραφίας... Δέν τό πιστεύεις δηλαδή ; Του άπλώνανε μπροστά του ένα χάρτη της Ευρώπης μεγάλο χάρτη και του βάζανε στό στόμα ένα πινέλλο βουτηγμένο σέ μαύρο μελάνι. Του λέγανε : Που είναι τό Παρίσι Ριγολώ ; Και ο γαΐδαρος μέ τό πινέλλο έβαζε μία μαύρη κοκκίδα στό μέρος του χάρτη, περίπου όπου είναι τό Παρίσι.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μόνο τό Παρίσι ήξερε ο Ριγολώ ; "Άλλες πολιτείες ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πολλές. Τήν 'Αθήνα βέβαια, Λονδίνο, Μαδρίτη, Βερολίνο, τά πάντα.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μπράβο του Ριγολώ. Τί άλλο έκανε ο σοφός αυτός γαΐδαραιο ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Του δένανε τά μάτια μ'ένα πανί και ο άφεντικός του ένας κλάουν πήγαινε και κρυβότανε μέσα στους θεατάς του τσίρκου. Λοιπόν ο Ριγολώ, τραβούσε μέ δεμένα τά μάτια και εύρισκε τον άφεντικό του χωρίς καν να λοξοδρομήση. Κατ'εύθεΐαν. "Επειτα του φέρνανε ένα ζεμπίλι γεμάτο πέτρες. Τό αφήνανε κάπου και του λέγανε : Ριγολώ, πάρε έπτά πέτρες και βάλε τις έδω.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καταλαβαίνω. 'Ο Ριγολώ έπαιρνε μία μία τίς πέτρες και συνεπλήρωνε τον αριθμό έπτά.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Συνεπλήρωνε οποσο νούμερο του λέγανε. Φυσικά έως τά ειηοσι, όχι παραπάνω γιατί έως τά ειηοσι ήξερε να μετρά.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Φαντάζομαι ότι τό ~~ὄνομα~~ ὄνομα τοῦ διασήμου Ριγπολώ, θά ἔμεινε γνωστό γιατί θά τόν ἀναφέρενα συχνά οἱ ἔφημερίδες τῆς ἐποχῆς.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἄρκεῖ νά σπεφθῆς ὅτι τό σατυρικό περιοδικό Ἄσμοδατος, τοῦ ἀφιερώνει ἀνήμερα τήν πρωτομαγιά ὀλόκληρη σελίδα, μέ σκίτσα γελοιγογραφίες καί σχόλια. Διάβασε ἐδῶ νά ἴδῃς τί στίχους ἀφιερώνουνε στόν Ριγπολώ :

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ (Διαβάζει)
 Ξυπνάτε μέ τόν Ριγπολώ
 Ξυπνάτε μέ τ'ἀηδόνη
 γενήτε ζῶα φτερωτά,
 κοκόροι, σαῦρες, ἔρπετά
 κι'ὁ Μάης ξημερώνει.
 Ξυπνάτε μέ τόν Ριγπολώ
 νά πάρετε σοφία
 γιατί ὁ σοφός ὁ Ριγπολώ
 ἔχει καί τοῦτο τό καλό
 ξέρει ὀρθογραφία.
 Πηγαίνετε στόν Ριγπολώ
 οἱ Ἕλληνες ἐφέτο
 νά δῆμε θέαμα καλό
 καλύτερος ὁ Ριγπολώ
 ἀπό τόν Ριγπολέττο ...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Βλέπεις λοιπόν Ριάνιο, ὅτι μ'ὄλη τῆς τήν φτώχεια, ἡ παληά Ἀθήνα διεσπένδαζε ἄρκετά. Σκέφου ὅτι σήμερα, δέν ἐκδίδεται οὔτε ἕνα σατυρικό περιοδικό. Τότε ὅμως, ὀγδόντα πέντε χρόνια πρίν, ἐξεδίδοντο τέσσαρα πέντε σατυρικά καί εὐθυμογραφικά περιοδικά.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Αὐτό ἐγώ τό ἐξηγῶ. Ἡ φτώχεια καί ἡ ἀνέχεια, θέλανε κάποιο φτηνό ξέσπασμα καί αὐτό τό ξέσπασμα τό βρῖσκανε μόνο στά σατυρικά φύλλα, ἀφοῦ δίνανε μιὰ δεκάρα καί γλεντούσανε οἱ Ἀθηναῖοι. Ἔτσι λοιπόν ὁ περιλάλητος Ριγπολώ χαλοῦσε τόν κόσμο στήν Ἀθήνα. Φυσικά θά τόν βγάζανε καί περίπατο στούς δρόμους τῆς Ἀθήνας γιά διαφήμισι τοῦ τσίρκου.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ὅχι μόνο τόν βγάζανε περίπατο, ἀλλά πίσω του σχηματιζότανε σωστή διαδήλωση...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Φαντάζομαι τί θά γινότανε. θά εἶχε σταμτήσει ἡ πολιτική ζωὴ τοῦ τόπου καί τό ἐνδιαφέρον τῶν Ἀθηναίων πού δέν θά ἤσχο-
λοῦντο παρά μόνο μέ τόν Ριγκολώ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Οἱ ἐφημερίδες τοῦ 1883 ἀναφέρουν χαριέστατα ἐπεισόδια γιά τή
ἀφέλεια τῶν ἀθηναίων. Σκέφου ὅτι μιᾶ μέρα ἕνας μανάβης, ἤθε-
λε νά μπη στό τσίρκο μέ τόν γαῖδαρό του γιά νά δῆ ὁ γαῖδαρος
τοῦ μανάβη τόν Ριγκολώ καί νά πάρη μαθήματα, εἶπε... Σκέφου
ὅτι, οἱ ἀθηναῖοι δὲσπιστοι δέν πιστεύανε ὅτι πραγματικά μπο-
ρεῖ νά ὑπάρχη τόσο γυμνασμένος φαῖδαρος καί μιᾶ Κυρια ἢ ἀπό-
γευμα πού ἦτανε τό τσίρκο γεμάτο, ἐσχηματίσθηκε μιᾶ ἐπιτρο-
πή θεατῶν καί ὀριετύπωσε τήν ἀξίωσι νά ἐξετάσῃ τόν γαῖδαρο ἀπό-
κοντά, μήπως κάτω ἀπό τό τομάρι τοῦ Ριγκολώ κρυβόντουσαν παι-
διᾶ γυμνασμένα νά περπατοῦν ὅπως ἕνας γαῖδαρος.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ "Ἐγιναν τέτοια πράγματα :

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τά ἀναφέρουν ἐφημερίδες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὅπως σημειώνουν
καί τό παράπονο ἐνός Μενιδιάτου πού ἔλεγε κάθε μέρα στόν γαῖ-
δαρό του : "Αχ καημένε Νέντιο, ἂν ἦσουν Ριγκολός κι' ἐγώ θά
γινόμουν πλούσιος καί ἐλόγου σου δέν θά γύριζες τό μαγγανο-
πήγαδο...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ "Ὅμως νομίζω πῶς πρέπει νά διακρίψωμε τήν φλυαρία ν' ἀκούσωμε
καί κανένα τραγοῦδι τῆς ἐποχῆς. Καί προτείνω ἕνα ὠραιότατο
τραγοῦδι μέ στίχους τοῦ Γεωργίου Ζαλοῦώστα : "Χαρά τῆς πρώτης
μου ζωῆς, πού ἡ φίλη μας ἡ Κλειώ τό λέει ὠραιότατα.

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ ~~Καρά τῆς πρώτης μου ζωῆς...~~ (Μέ συνοδεία πιάνου) Χαρά τῆς πρώτης μου
ζωῆς...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μιᾶ καί ἀναφέρομε διάφορα ἐπεισόδια τῆς παλαιᾶς Ἀθήνας Γιάγ-
νο, δέν μπορούμε νά παραλείψωμε μιᾶ πρωτότυπη γυναικεία ἐκ-
δίκησε ἐναντίον ἐνός δημοσίου ὑπαλλήλου πού εἶχε φιλενάδες
του καί τίς δύο γυναῖκες καί τίς κορόϊδεψε καί τίς δύο...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Τί τοῦ κάνανε ; Τοῦ ρίξανε βιτριόλι ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Γιατί βιτριόλι ; Πῶς σοῦ ἦρθε αὐτή ἡ ἰδέα ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Συνήθως στά παλαιότερα χρόνια αύτήν τήν έκδίκησι χρησιμοποιούσαν οι γυναίκες.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Λοιπόν όχι. Αύτές οι δύο άθηναίες του 1884, έπρωτοτύπησαν στην έκδίκησι. Πρώτα πρώτα ή έκδίκησί τους έγινε κοινή.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πώς κοινή ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Για να τό άντιληφθής, δέν έχεις παρά να διαβάσης τήν σχετική έκδοσι από τίς 20 Ιουλίου 1884.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Είμαι πολύ περίεργος να τήν διαβάσω. (Διαβάζει) Πρωτότυπος έκδίκησις δύο γυναικών έναντίον κοινού έραστού. Όταν ή δεσποινίς Αίκατερίνη Μ. άντελήφθη ότι ο χαριέστατος αύτης έραστής κ. Δ.Κ. τήν ήπάτα μετά τινος ζωντοχήρας τής κυρίας Ευτέρπης Σίγμα, έφρόντισε να συναντήση τήν άντεράστριαν αύτης και τής άνεκοίνωσε ότι από πολλού καιρού ο κεινός έραστής έπαλάμβανε τάς θωπείας και των δύο. Τότε, ψυχραίμως σιεφθεύσαι, δέν άπεφάσισαν να τον έκδικηθούν με βιτριόλιον, όπερ θα συνεπήγετο και φυλάκισιν άμφοτέρων, αλλά τον έπερίμεναν εις τήν πλατεϊαν ΔΑττικής όπου κατώκει ο νέος και έχουσαι μεθ' έαύτων δύο εύμεγέθη δοχεία τον ένα διά μελάνης μαύρης και τό έτερον διά μελάνης έρυθράς, τον περιέλουσαν κυριολεκτικα, τό πρόσωπόν του, τήν κεφαλήν του και... τό κατάλευκον λινόν κοστούμι τό όποϊον κατέστη άρλεκινοειδές. Τήν σιηνήν άντελήφθησαν θαμώνες του έκει πλησίον καφενείου, αλλά αι δύο έκδικήτριαι άνέβησαν επί άμάξης ήτις τάς άνέμενε και έτράπησαν εις φυγήν. Τό περίεργον είναι ότι ο παθών δέν έπιθυμεί να μηνύση τάς δράστιδας...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Βλέπεις λοιπόν Γιάγκο ότι οι γυναίκες του 1884 ήτανε πιο πρωτότυπες στην έκδίκησί τους από τίς σημερινές... Όμως δέν νομίζεις ότι πρέπει να τελειώσωμε με κανένα πιο εύθυμο τραγουδι έστω αν δέν είναι και τόσο παληό ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Θα θυμηθούμε τό περίφημο γαλλικό βάλς : Λά βάλς μπρύν!.. τί λές ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Και με ρωτάς ; 'Αβάντι για βάλς μπρύν...

ΚΑΒΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Τό βάλς στό σκοτάδι... όταν αρχίζει τό βράδυ...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Γιάγκο μου πάλι πέρασε ή ώρα μας χωρίς να τό καταλάβωμε και πρέπει να διακόψωμε...